

zijn toen coll.
heid per auto
na mijn eerste
maal weer plei-
ebben het toch
le nummer die
chte en domme
s uit de kran-
t, hoe krachtig
iftuurlijke bin-
zeltjes aan de
mking van dat
krijg ik weer
standen, die er
e ik over die
ik van harte
elen. Ik moe-
moeten maar
brieven schrijf-
oo; want mijn
nover haar de
Ik schrijf dit
et sturen van
st. Het leven
szellig", in de
K. S.

ESPREKING

n het sociale
e vereniging
ndslag", 363
nningmeester
r. 6, Utrecht.
5; ingenaaid

ewerker van
en hand aan
heid zijn wij
ant afschoon
hij toch het
le heeft, zoo-
an behouden.
intentie het
voord vooraf
in de lezers.
nenbond, gaf
r Stoorvogel

verder ont-
ou er op en-
tijn, zoo wat
achtste ge-
heven, daar
nelijken weg
it Ds J. M.
nootte een

het besluit:
er leven op-
gaande ver-
FRANCKE.

ieven

den inhoud
als Lohman
namelijk in
rekking tot

g der over-

fler is geen
gram ener
n der kerk
heid, d.w.z.
predikt, be-
us over die
ir ons zegt.
orzaak der
Koningen,
illende, dat
en politiek
bedwongen
ler de men-

volk moet
k en brood,
leert niet
staat zijn
vrijheid is
or de ver-
nantie on-
i aan Gods

schen, van
of aan de
orden. Dan
e ordina-
d van een
tijn in Zij
de vrijheid

daartoe beschermd wordt tegen de boozen, die haar willen tegenstaan.

Lohman zegt elders: overal waar een volk woont is ook een overheid. Zonder overheid kan een volk geen enkel oogenblik bestaan.

Zulk een overheid heeft twee groote functiën en diensten ten behoeve van het volk te verrichten: zij beschermt het volk tegen vijanden van buiten en zij handhaaft het recht, de zeden en gebruiken, waaronder het volk leeft.

Groen van Prinsterer noemde den koning beschermheer van de rechten en vrijheden des volks.

Wanneer de overheid een wet maakt, dan beperkt zij niet, maar zij regelt en verdedigt onze vrijheid overeenkomstig het recht.

Al schijnt het soms anders.

En dan geeft hij dit voorbeeld: wij allen hebben van nature, als schepselen Gods, het recht ons vrijelijk te bewegen. Maar in een drukke straat loopt men gevaar elkander te hinderen. Nu gebiedt de overheid: rechts-houden. In schijn is dit een beperking, in werkelijkheid een verdediging van onze vrijheid.

Waartegen richt zich nu de overheid met haar zwaarmacht, haar verdediging van onze vrijheid? Tegen de ongebondenheid van den booze, die zijn eigen wil tegen onze vrijheid in tracht te handhaven. Dien booze straft zij, houdt hem in bedwang.

Over de wijze, waarop nu de noodzakelijke samenwerking van het volk met de overheid voor de totstandkoming eener goede regeling van het recht tot stand komt, spreek ik nu niet. Omtrent de fundeering daarvan verschilde Lohman met Kuiper, omdat hij niet kon aanvaarden diens leer van de soevereiniteit in eigen kring, van de tweërlei soevereiniteit. Maar dit laat ik nu rusten.

De overheid is er dus om te zorgen, dat er vrijheid is, opdat, zoo beleden onze vaders, door een ieder God naar Zijn Woord gediend kan worden. Dat is de vrijheid.

Maar daartoe is noodig, dat de overheid beseft, hoe het allervoornaamste ook voor haar is, dat de kerk des Heeren, de dienst des Woords, in niets gehinderd worde, en dat die bediening van het Woord in volle gehoorzaamheid aan den Koning der kerk, geen enkele hinderpaal vinde op haar weg. Dit is zoo klaar mogelijk en het is wel vreemd, dat een man, die gereformeerd wil heeten, zich daartegen zou kunnen verzetten.

Het is algeheel onbegrijpelijk, dat men dit zou noemen: de dictatuur van de kerk en dan van een bepaalde kerk.

Een overheid die zegt: dit is mijn waarheid, en nu dwing ik mijn volk om zoo te denken en precies daarnaar te handelen, die zou vervallen zijn in de dictatuur, de tyrannie.

Maar de dienst des Woords verkondigt slechts den eisch Gods naar Zijn Woord. Zij heeft geen enkele macht tot den dwang, om daarnaar te wandelen. Zelfs niet ten aanzien van haar eigen leden. Zij komt diegenen, die de wet des Heeren niet gehoorzaam zijn, met haar vermaning en tucht tegemoet, en zal den ongehoorzamen ten slotte, na lang en geduldig vermaan, den zegen der sacramenten moeten onthouden, en ten slotte den ban toepassen.

Maar dit heeft met eenige dictatuur niets te maken.

Want ieder lid der kerk kan zich elk oogenblik daarvan onttrekken. Het is in volle vrijheid toegelaten; het kan in volle vrijheid heengaan.

Zou men een vereniging, die den naam van een harer leden schrapt uit de ledenlijst, omdat hij alle eens aanvaarde regelingen voor die vereniging onder den voet loopt, mogen beschuldigen van dictatuur?

Trouwens, als er eenig recht zou bestaan, om de prediking, den dienst des Woords, die overheden en onderdanen wijst op datgene wat het Woord Gods ons zegt, dictatuur te noemen, dan zou geen mensch in staat zijn zelfs de eenvoudigste vermaning te uiten tegen een ander, die van den goeden weg afdaalt, althans naar zijn meening, zonder van dictatoriale neigingen te worden beschuldigd.

Zelfs zou niemand een ander goeden raad kunnen geven.

Ik weet wel, dat in zulke gevallen de boosdoener kan zeggen: wat hebt gij met mij noodig, en ook, dat inzonderheid het Woord Gods de conscientie der menschen raakt, waarom de revolutionair allereerst de kerk des Heeren haar vrijheid tot de prediking, de bediening des Woords wil ontnemen, maar met eenigen dwang, of begeerte tot dwang heeft een prediking van de goede ordinantie, een vermaan om in den weg des Heeren te wandelen, toch hoegenaamd niets te maken.

Trouwens, dan zou alle goede woord, elke kerkdienst, elke politieke redevoering zelfs, die de hoorders van het goede eener bepaalde zaak wilde overtuigen, dictatuur zijn.

Het is eigenlijk alles te dwaas om los te loopen; er nog eenig woord aan te verspillen. Het verwondert mij alleen, dat er menschen zijn, die zulke dwaasheden aandurven, en dat heel een politieke partij, en predikanten, die schrijven in kerkbodes over een boek en een brochure, zulke dwaasheden rustig aanvaarden, ja haar met alle macht propageeren.

Zien wij nu maar, wat de vaders in art. 36 nader beleden. En dan laten wij op vierderlei.

In de eerste plaats is er dan als taak der overheid het: de hand houden aan den heiligen Kerkedienst.

In de tweede plaats het uitroepen van alle afgoderij en valschen godsdienst en het rijk des Antichrists te gronde te werpen.

Ten derde: het koninkrijk van Jezus Christus te bevorderen.

En ten laatste: het Woord des Evangelies overal te doen prediken.

Wij beginnen met het eerste: de hand houden aan den heiligen kerkedienst.

Men zegt nu, dat dit beteekent, dat de overheid dien kerkedienst dus regelt, er voor zorgt, dat hij geschiedt, dien dienst onderhoudt, zelfs beheerscht.

Lohman zegt: dit beteekent niets anders dan dat de overheid de rechten der burgers, maar evenzeer die der kerken heeft te beschermen; een verplichting, die zelfs onze grondwet erkent, welke voorschrijft, dat aan alle kerkgenootschappen in ons land gelijke bescherming moet worden verleend. En met welk doel? Ook dit omschrijft art. 36 in bewoordingen, waarmee elk christen instemt, die gelooft, dat aan Jezus Christus alle heerschappij en macht is gegeven, en dat ook in deze wereld alles aan Hem onderworpen behoort te zijn. Indien het waar is, dat een christen op elk gebied zijn geloof belijden moet door de daad zelve in al zijn handelingen, dan kan hij ook op politiek gebied dat geloof niet ter zijde stellen en moet hij consequent aanvaarden datgene, waarvan hij uitgaat.

Het is merkwaardig, dat zelfs prof. Rutgers inder-tijd opmerkte, dat Lohman art. 36 las, alsof er stond: de hand afhouden van den kerkedienst.

Wie deze meening deelt, moet heel artikel 36 feitelijk verwerpen, maar waar komt men dan?

Trouwens, art. 36 moet worden gelezen in verband met heel de belijdenis en dus ook met de artikelen 27-29.

OPENBARING 19:1-3

(vertaling N.B.G.)

Het heil, de kracht en de heerlijkheid
zijn Gode, groot en machtig:
rechtvaardig en waarachtig
is 't vuur, de groote hoer bereid. *
Gods oordeel overwon
het rijke Babylon.

Hij heeft van hare hand geëischt
het bloed van al zijn knechten.
God wilde hun rechtzaak rechten **
De rook van haar verbranding rijst
in alle eeuwigheid,
haar pracht is 't vuur gewijd.

A. v. B.

Melodie: Psalm 21.

* Openb. 18:8.

** Openb. 18:20.

Onze vaders spraken van de hand houden aan, maar tevens durfden zij ook tot de overheid, tot een Oldenbarneveld te zeggen: houdt de handen af.

Waaruit duidelijk blijkt, hoe zij dat „de hand houden aan den heiligen kerkedienst” verstonden. Maar wij hebben ook alleen te maken met wat er wezenlijk staat.

En dan geloof ik, dat het goed inzicht hier volkomen aan den kant van Lohman was. Wij spreken toch ook van h a n d h a v e n van de rechten der kerk? En die taak van handhaven, beschermen, de hand houden aan, er zorg voor hebben, dat men zorgvuldig doet wat de eerste taak hier is, heeft de overheid.

Het is als het er aankomt wel heel erg, als men dit durft tegenspreken. Maar daarom is het te meer onze taak de belijdenis der kerk van Christus weer voor de aandacht van overheid en volk te stellen. Vooral te midden van den grooten afval en de stijgende vijandschap tegen de kerk en haar kinderen, die getrouw naar het Woord Gods willen wandelen.

Met hartelijke groeten en heilbede uw toegenegen

MARNIX.

PERSCHOUW

AFGODEN VALLEN ALTIJD TEGEN.

De Groene Amsterdammer schrijft een artikel over het boek:

The God that failed. Six studies in Communism.
Uitgave Hamish Hamilton, London 1950.

In dezen bundel van opstellen

hebben zes schrijvers met prominente namen de hoofden bij elkaar gestoken om het relaas te doen van hun ontgoocheling over het communisme, waarmee zij zich, sommigen als partijlid, anderen als warm sympathise-renden, hadden ingelaten. De zes namen waaronder deze confessionele lading gaat, luiden: Arthur Koestler, Ignazio Silone, Richard Wright, André Gide, Louis Fischer en Stephen Spender.

Hoofdinhoud der zes essays:

Het proces verloopt steeds weer op dezelfde wijze: eerst de verlokende bekoring van het belofde land, dan de idealistische extase, dan het engagement, ver-

volgens de twijfel, dan de breuk en ten slotte de ver-luchening van „the god that failed”. Het communisme is voor hen een geloof geweest, waarvan de verschi-ningsvormen dermate in tegenspraak waren met de leer, dat zij er zich ten slotte met walging van hebben afgekeerd.

De Groene merkt op:

Er is misschien sinds het ontstaan van het Chris-tendom in de geschiedenis der mensheid geen bood-schap verkondigd, die meer hoop heeft gewekt, en geen leer verspreid, die grotere en meer authentieke geest-drift heeft ontketend, dan de leer van het Communis-me, zoals deze in Rusland na de revolutie van 1917 zou worden verwezenlijkt. Miljoenen mensen hebben in die tijd een nieuw geloof beleden, dat hen raakte in het diepste van hun wezen, ontelbaren hebben al hun ver-trouwen geschonken aan de idee, die in Rusland vlees zou worden en al hun heil toevertrouwd aan de ver-meende apostelen van vrede, geluk op aarde en recht-vaardigheid. En velen van deze miljoenen maken de mannen van het Kremlin, de communisten, die deze schat van wereldvertrouwen in hun hand hielden, er nu een verwijt van, dat zij, hoe historisch ook verklaar-baar ook veel van hun despotische maatregelen mogen zijn, de liefde van de wereld, die hun door alle progres-sieven was verklaard, niet hebben weten te beantwoor-den met een groot en nobel voorbeeld.

De Groene komt dan met een veelszins juiste, hoe-wel wat formalistische, critiek. Onder meer lezen we dit:

Zij veroordelen op persoonlijke, ethische gronden en op de manier van intellectuelen, die geen geschiedenis maken, maar die de geschiedenis, die over hen komt, van een Olympisch standpunt uit commentariëren. De god heeft gefaald, maar zij vergeten in hun bekente-nissen te zeggen, waar zij zelf gefaald hebben. En dit falen lag bij allen geheel aan het begin, nl. in het feit, dat zij deze god eerst zelf gecreëerd hebben. De gees-telijke bagage, waarmee zij hun reis naar het commu-nisme ondernamen, bestond uit het sprookje van een ideale gemeenschap van ideale mensen.

Wat dan verder volgt is een beetje rancune-achtig; maar het bovenstaande is leerzaam. Niet het minst voor kerkmensen. K. S.

VEREENIGING OF SPORTCLUB?

In De Groene Amsterdammer schrijft B. V. een be-schouwing over den lofzang van Desmond Young op den Duitschen generaal Rommel; we lezen o.a.:

In zijn voorwoord beklagt veldmaarschalk Sir Claude Auchinleck er zich over dat Bevin Smalend gesproken heeft van „de vakvereniging van generaals”. Men mag de ruige kolos van het Foreign Office dankbaar zijn voor deze uittaling, want zij stelt kernachtig de men-taliteit aan de kaak, welke uit dit boek spreekt. „Ik verontschuldig mij, omdat ik Duitse generaals graag mag. Ik veronderstel, dat ik dat niet behoorde te doen”, schrijft de heer Young ergens. Zijn epos driipt van zulke onpasselijke makende „ridderlijkheden” en het is dan ook geen wonder, dat hij de houding gispt van ge-ne-raal Eisenhower, die weigerde tijdens de oorlog ook maar één Duitse generaal te ontmoeten (Montgomery bood een van zijn gevangen genomen tegenstanders tij-dens de veldtocht in Noord-Afrika een diner aan en de Duitsers, op hun beurt, zonden een felicitatiebrief aan generaal Auchinleck, toen hij een hoge Engelse onder-scheiding had ontvangen). Men kan de leden van deze vakvereniging niet belichten van een gebrek aan spor-tiviteit. Maar de oorlog was voor hen een sport. Toen hij afgelopen was, drukte Desmond Young op zijn reis door Duitsland zijn vroegere tegenstanders hartelijk de hand, zoals men dat doet na een tenniswedstrijd. En samen haalden ze lachend herinneringen op: „En u had me toen even te pakken bij El Aghella!”, „Ja, maar u mij ook voor Tobroek”. Dat is de gesprekstoon, die de heer Desmond Young getrouw weergeeft.

„Vakvereniging” lijkt me een minder goede quali-ficatie dan „(internationale) sportclub”. Geef mij maar liever Eisenhower. We moeten ook niets hebben van een „(internationale) sportclub”. Schorsen is nu een-maal schorsen op grond van artikelen, die over apert goddeloozen handelen. K. S.

1 CORINTHE.

Via „De Groene” uit „Het Parool”:

Dr P. C. van der Willigen, die op 17 Juni voor bij-woning van een congres in de Oostenrijksche plaats Leoben vertoefde, zond op die dag ter gelegenheid van de opening der nieuwe remonstrantse kerk te Eindh-oven een telegram aan de kerkeraad, dat luidde: „Een Corinthiërs vijf vers acht”.

De volgende dag kreeg hij 't van de censuurautori-teiten terug met de mededeling, dat de inhoud onbe-grijpelijk was.

Wijzigingen Handboek 1950

Blz. 28 HAULERWIJK. Vacant. Adres kerkeraad: M. de Boer, Haulerwijk 155.

Blz. 67 HOOFFDORP. Adres kerkeraad: J. Groen, J. C. Beetslaan 99. Telefoon bij den praeses P. G. van Zwielen, K 2540-6365. Diaconie: L. v. d. Berg, Kruisweg 600.

Blz. 73 ALPHEN A. D. RIJN. Adres kerkeraad: P. Hoekstra, Jan Luykenstraat 21.

Blz. 75 LISSE. Adres kerkeraad: L. A. Kouwenhoven. (niet C. A.).